

TÁMOP-4.1.3-08/1-2008-0004

A felsőoktatási szolgáltatások rendszerszintű fejlesztése

Írország

A "European Inventory on Validation of Non-formal and informal learning" olyan webhely, amely 32 ország validációs gyakorlatáról ad képet, rendszeresen frissítve az anyagokat.

A weboldal elérhetősége: <http://www.ecotec.com/europeaninventory>

Ennek a forrásnak a felhasználásával, a 2010-ben frissített dokumentumok alapján készültek a magyar nyelvű összefoglalók, amelyek nem a teljes szöveg fordítását tartalmazzák, hanem az eredeti anyagok némileg tömörített magyar nyelvű összegzését.

Az eredeti országtanulmányok a GHK (<http://www.ghkint.com>) megbízásából és irányításával készültek.

Az eredeti angol nyelvű anyag: European Inventory on Validation of Non-formal and Informal Learning 2010, Country Report: Ireland

A magyar nyelvű összefoglalót készítette: Hegyi-Halmos Nóra

Tartalomjegyzék

1. Nemzeti szint.	3
1.1. A validációra vonatkozó jogi keretek, nemzeti irányelvek.	4
1.2. Képesítési keretrendszer és a validációs sztxenderdek.	5
1.3. Nemzeti intézményi keret	6
1.4. Hatáskörmegosztás nemzeti, regionális, helyi, szolgáltatói szinten	7
1.5. Példák regionális, helyi vagy az EU által finanszírozott kezdeményezésekre	7
1.6. A validáció, a kreditrendszer, valamint a modularizált képesítési struktúrák közötti kapcsolat	8
1.7. Finanszírozási keret	9
1.8. A kérelmezők száma	10
2. Szervezeti nézőpont	10
2.1. Az állami oktatási, képzési szektor és a képzésszolgáltatók szerepe.	10
2.2. Az információkat, tanácsokat és támogató szolgáltatásokat nyújtó hálózat szerepe	11
2.3. Validáció a privát szektorban, a szereplők feladatai.	12
2.4. Validáció a harmadik szektorban, a harmadik szektor szereplőinek feladatai	12
2.5. Költségek a szervezet szintjén	13
3. Validáció az egyén nézőpontjából	14
3.1. A népszerűsítés és a toborzás	14
3.2. A tanácsadás és a támogató szolgáltatások megszervezése	14
3.3. Az egyének szintjén megjelenő költségek.	15
3.4. Speciális csoportokat célzó kezdeményezések	15
3.5. Az egyénekre vonatkozó előnyök.	15
4. Minőségbiztosítás és értékelés.	16
4.1. Minőségbiztosítási Keretrendszer	16
4.2. Minőségbiztosítási rendszerek, eljárások	16
5. Értékelési módszerek	16
5.1. Alkalmazott módszerek.	16
5.2. Az alkalmazott módszerek előnyei és hátrányai.	17
6. A validációban közreműködők	17
6.1. A validációban közreműködők profilja, elvárt végzettsége	17
6.2. Képzések és a gyakorló szakemberek	17

1. NEMZETI SZINT

A gazdasági környezet Írorszáiban jelentősen megváltozott az elmúlt években. 2007 novemberében, az előző European Inventory megjelenésekor Írorszáiban 4,8%-os munkanélküliségi rátát jelentettek, amely akkor a legmagasabbnak számított az elmúlt 4 évben. Az Ír Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb adatai szerint 2010 októberében a hivatalos munkanélküliségi ráta 13,6%-ra emelkedett, ráadásul óriási növekedés tapasztalható a diplomás munkanélküliek számában. 2007-ben a Forfás (Írország vállalkozási és tudományos tanácsadó testülete) a „Holnap Készségei: A Nemzeti Szaképzettség Stratégiája felé” c. tanulmányában jelezte, hogy további 500 000 egyén számára a munkaerőpiacon szükséges lesz képzettségi szintjének emelésére, legalább egy szintet kellene feljebb lépnie a Nemzeti Képesítési Keretrendszerben.

A probléma nagyságát nem szabad alábecsülni. Az általános számok nagyon magasak, és nem sok jel mutat mérséklődésükre. A nemzeti adósság fokozatosan növekszik. Az informális és nem formális tanulás kérdése azért jelentős, mert megoldást jelenthetne a jelenlegi gazdasági válságra. Az ír kormányzat is rámutatott arra, hogy az oktatás fontos szerepet játszik a gazdaság újraélesztésében, azon belül is a Recognition of Prior Learning (az előzetes tanulás elismerése, angol rövidítése: RPL) létfontosságú szerepet játszhat.

A „nem formális és informális tanulás útján szerzett tudás elismerése (Recognition of Non-formal and Informal Learning – RNFIL)” kifejezés kevésbé elterjedt széles körben Írorszáiban, rendszerint egy tágabb fogalmat, az „előzetes tudás/tanulás elismerését (Recognition of Prior Learning)” használják. A tanulmány is az RPL fogalmát használja, kivéve azokban az esetekben, amikor az adott dokumentumok vagy publikációk az RNFIL-re utalnak.

Egy újabb, 2008-ban közzétett jelentés, melynek címe „Írország *Intelligens gazdaságának felépítése*”, javasolja, hogy élvezzenek elsőbbséget azok a rugalmas tanulási kezdeményezések, amelyeknek célja az aktív munkaerő továbbképzése, és ez közvetve támogatja az RPL szélesebb körű használatát. Ezenkívül a 2010 márciusában frissített nemzeti szakképzési stratégia konkrét utalást tesz az RPL-re. A Szakképzési Stratégia elismeri, hogy ha Írország sikeresen meg akar birkózni a munkanélküliség kihívásával és visszatérni a fenntartható export általi gazdasági növekedéshez, rendkívül fontos, hogy továbbra is összpontosítani kell az aktív munkaerő készségeinek fejlesztésére. További elemzések is megerősítik, hogy a munkaerő képzettsége és kreativitása fogja a központi szerepet játszani az ír gazdaság helyreállításában és fejlesztésében.

A legfontosabb fejlesztések között, melyek ezen jelentések hatására alakultak ki, volt a Stratégiai Innovációs Alap (SIF) a felsőoktatásért és képzésért létrehozása. A SIF, mikor elindult, több évre szóló támogatást kapott, 510 millió eurót 2006 és 2013 között, melyet közvetlenül a felsőoktatási intézmények támogatására lehet felhasználni. Így annak ellenére, hogy súlyos pénzügyi gondokkal küzd a kormány, jelentős támogatás áramlott az oktatási szektorba. Miközben ez a szám később csökkent valamivel, nem vett el jelentős anyagi támogatást az innovatív projektektől. Az alap támogatott sok projektet, melyek célja az volt, hogy támogassa az együttműködést a felsőoktatási intézmények között, az intézményi reformokat, az élethosszig tartó tanuláshoz való hozzáférést, és támogassa a 4. képesítési szint képzéseinek fejlesztését. A legfontosabb ezek közül, hogy ennek finanszírozásával jött létre az Education in Employment projekt (képzés a foglalkoztatásban projekt, amelynek részletes leírását lásd a 2.1. alfejezetben).

Az Education in Employment projekt zárójelentése, *Recognition of Prior Learning – A Focus on Practice* címmel, nagyban hozzájárult az European Inventory frissítéséhez. Megjegyzik, hogy az RPL

Írországban az oktatási viták középpontjába került. Kommentálva a kérdést általában, megjegyezhetjük, hogy a legnagyobb hatással a kérdésre az NQAI (az ír képesítési hatóság) volt és lesz továbbra is ezen a területen. Ezenkívül az RPL jelentősége nem egyetlen esemény eredménye, hanem több kombinációja. A jelentés megemlíti a megnövekedett migrációt, az IKT- és technológiai változásokat, a globalizációt, az egy életre szóló munkahely koncepció megdőlését, a tudás folyamatos karbantartásának igényét (átképzések, továbbképzések). Mindezek az okok sokkal nagyobb rugalmasságot, integrációt és átláthatóságot kívánnak a képesítési rendszertől. A jelentés megállapítja, hogy bár Írország nagy lépéseket tett, még van hátra némi távolság, míg az RPL valóban elfogadott lesz, és gyakorlattá válik.

Más fejlesztések, mint például a Galway Mayo Főiskola (GMIT) is részt vesz néhány érdekes RPL-lel kapcsolatos fejlesztésben. Saját maga által kifejlesztett és jóváhagyott egy ötkredites modult, „Making Experience Count” (Hogy számítsen a gyakorlat), mely célul tűzte ki a potenciális RPL-pályázók infomálását és mentorálását. A GMIT szerint ennek a modulnak a legfontosabb tanulási eredménye, hogy a jelöltek el tudják készíteni a portfóliójukat eddigi tapasztalatikról. A GMIT aktívan népszerűsíti az RPL-t saját régiójában, és jelenleg stratégiát alakít ki a Galway Egyetemmel (NUIG), az „ugrás tovább” zászlaja alatt, mely széles körben terjeszti az RPL használatát mind a nagyközönség, mind a munkaadók között.

A DIT, melynek munkáját részletesebben is bemutatjuk a jelentésben, kifejlesztett egy hasonló modult, „Recognition of Prior Learning (RPL) in Higher Education” (RPL a felsőoktatásban) néven. Irányelvek, eljárások, gyakorlatok és pedagógiák, 5 kredit az NQF 9. szintjén. A legfőbb különbség az, hogy ez a modul az egyetemi oktatók számára készült, nem a jelentkezőknek, de az eredmény, ha lehetséges, az kell legyen, hogy mind a jelentkező, mind az értékelők számára elérhető legyen akkreditált program az RPL-ről.

Remélhetőleg mielőbb követői akadnak a GMIT-nek és a DIT-nek, és minden intézményben koeffizíenszerű lesz majd mindkét lehetőség. A feladatot egy ezzel a témával foglalkozó nemzeti hálózat létrehozásával kellene elvégezni.

1.1. A validációra vonatkozó jogi keretek, nemzeti irányelvek

A European Inventory 2007-es frissítése óta az ír jogszabályi környezet nem változott, azonban számos előrelépés történt.

Az RPL szempontjából meghatározó két törvény az 1999-ben született Qualification (Education and training) Act – „Képesítési törvény”, valamint az 1997-es Universities Act – „Egyetemi törvény”. A Qualification Act bár utal az RPL-re, nem szabályozza azt részletesen. Azonban hatására egy sor intézményben kezdtek kidolgozni az RPL-eljárásokat és irányelveket, így az előzetes tudás beszámítása mára kulcsfontosságú kérdéssé vált az oktatási rendszer minden szektora számára. A törvény értelmében a nem formális és informális tanulás beszámítására lehetőség van a képzésbe való belépés megkönnyítése érdekében, másik képzési programba átjelentkezéskor és akár teljes képesítés megszerzésében is.

A törvény jelentős változásokat hozott az ír oktatási rendszerben meghatározó szerepet játszó állami szervek létrehozásával. Ezek:

- » National Qualification Authority of Ireland (NQAI) – ír nemzeti képesítési hatóság.
- » Further Education and Training Awards Council (FETAC) – továbbképzésekkel és az azokhoz kapcsolódó képesítésekkel foglalkozó képesítési hatóság, amely a képesítési keretrendszer 1–6. szintjére besorolt képesítésekért felelős.
- » Higher Education and Training Awards Council (HETAC) – a felsőoktatási képesítések kiadásáért felelős hatóság.

- » Irish Universities Quality Board (IQUB) – ír egyetemi minőségbiztosítási testület. Ez a testület nem játszik fő szerepet az előzetes tudás elismerésben, azonban, mint a minőségbiztosítás meghatározó testülete, hatásköre kiterjed az RPL-irányelvekre és -rendszerekre is.

A NQAI vált a legjelentősebb közreműködővé az RNFIL-irányelvek és -eljárások kidolgozásában, fejlesztésében. Emellett a hatóság feladata, hogy intézményi szintű együttműködést kezdeményezzen a minősítő hatóságok és az intézmények között (erre jó példa az Education in Employment projekt, melyről részletesebben is olvashatnak a 2.1. alfejezetben).

Az NQAI munkájáról részletesebb képet kaphatunk a honlapjukról (<http://www.nqai.ie>). Az NQAI számos fejlesztés kezdeményezője volt az Inventory legutóbbi (2007-es) frissítése óta. A legjelentősebb munkájuk egy rendkívül komplett és részletes tematikus leírás az RNFIL ír rendszeréről, amelyet 2007 júliusában tettek közzé, egy OECD-projekt részeként.

Az NQAI irányelvek, melyek 2005-ben jelentek meg, jól dokumentálják a szervezet feladatait és felelősségét az RPL kérdéseiben. Az összefoglaló szerint a NQAI kötelezettsége fejleszteni az RNFIL használatát országszerte, és biztosítani amennyire csak lehet, hogy a fejlesztések koherens módon történjenek, és egy bizonyos fokú harmonizáció legyen a különböző oktatási ágazatok között. A FETAC 2005-ben építette be ezt a stratégiát a továbbképzési rendszerbe, ezt 2006-ban a HETAC irányelvei követték. Az egyetemi szektor intézményeinek megközelítése az RPL-eljárást illetően kevésbé volt egy irányba mutató. A Framework Implementation Network (Hálózat a Keretrendszer Végrehajtására) megjelenése és a területen végzett munkája változásokat hozhat majd ebben is.

1.2. Képesítési keretrendszer és a validációs sztenderdek

Írország az egyik első az EU tagállamai közül, mely kidolgozta a nemzeti képesítési keretrendszert (NQF). Az eredmény teljesen kompatibilis az európai képesítési keretrendszerrel (EQF). Az RPL kérdésköre, problémája megjelenik mint fontos fejlesztési feladat, habár nem túl részletesen. A NQAI az általa publikált alapelvek és irányelvek mellett fő aktora volt annak, hogy egyre több terület kapcsolódjon be az RNFIL-be. Anna Murphy ezt így foglalta össze 2007-ben:

A keretrendszer létrehozása és a képzéshez való hozzáférés bővítését, a képzési programok közötti váltást és a képzésben való gyorsabb előrehaladást megkönnyítő stratégiák erősítik az RPL-t azzal, hogy közös referenciát kínálnak az előzetes tudás értékeléséhez. A keretrendszer emellett a képesítések nagyobb választékát kínálja az előzetes tudás beszámításához.

Mivel európai viszonylatban egyre nagyobb az igény a képzettségek, végzettségek rendszerében az átláthatóságra, a 2009-es referencium folyamatról¹ szóló jelentésben nagy hangsúlyt fektettek annak bemutatására, hogy az ír NQF (nemzeti képesítési keretrendszer) és az EQF (európai képesítési keretrendszer) között pontosan körülhatárolt, világos, egyértelmű a korreláció az ír képesítési szintek és az EQF-szintek deskriptorai között.

A leglényegesebb az, hogy az ír és az európai keretrendszer egymásnak történő megfeleltetése során annak szerves része volt a nem formális és informális tanulás értékelése. A referencium folyamatát vizsgálva kiderül hogy az NQF, a benne szereplő minősítések és képesítések elsősorban tanulási eredményeken alapulnak, és kapcsolódnak a kreditrendszerhez.

A tanulási eredmények alappillérei az NQF-nek, és alapot jelentenek az RPL-hez is. Az NQF a kezdetektől támogatta a kreditrendszer fejlesztését és kapcsolatát a keretrendszer tanulási eredményeihez. Nagyon jelentős fejlesztések kapcsolódtak ehhez a témához. A bolognai folyamat bevezetése révén jelentős haladást sikerült elérni az egyetemi szektorban is. Az egyes intézményeknek át kellett írniuk jelentős számú modult a tanulási eredményekre koncentrálva. A validáció és a tanulási ered-

1 A nemzeti és az európai képesítési keretrendszerek egymásnak történő megfeleltetését nevezik így.

mények közötti kapcsolódás komoly előnyökkel járt, segített megértetni a koncepciót az oktatásban dolgozókkal.

1.3. Nemzeti intézményi keret

Az intézményi környezettel kapcsolatban fontos megemlítenünk a jelenlegi gazdasági válságot. A kormányzati kiadásokat vizsgáló, azok ésszerűsítésével kapcsolatos javaslatokat megfogalmazó rendkívüli bizottság munkája nyomán a kormány bejelentette, hogy a nemzeti képesítési hatóság (NQAI) összevonásra kerül a minősítő testületekkel, a felsőoktatási képesítési hatósággal (HETAC), a felnőttképzési képesítési hatósággal (FETAC) és a felsőoktatási minőségügyi testülettel (IUQB). Ez a változás mindenbizonnyal hatással lesz a validáció bevezetésére is Írországban. Az elvégzett munka és az elért eredmények, a nemzeti képesítési keretrendszer (NQF) fejlesztése és a velejáró irányelvek kidolgozása, különösen az RNFIL-re vonatkozóan, úgy tűnik, azt mutatja, szükség van egy külön hivatalra. Az elemzés szerzője azt sugallja, hogy bármilyen csökkentése vagy hígítása az NQAI-nek káros lenne az RPL bevezetésének folyamatos fejlesztése terén.

Az ír oktatási rendszer általánosságban nagyon központosított. Vagyis az Oktatási Minisztérium (National Government Department of Education and Skills) központi szerepet játszik valamilyeni kapcsolódó ügyben, az oktatás minden szintjén. Meg kell azonban említeni, hogy a különböző alapítású iskolák esetében ez a szerep változó. Minden egyetem, például, önálló szerv a saját jogán, jelentős függetlenséggel. Az önállóság szintje az Institute of Technology esetében (főiskola jellegű intézmények) lényegesen alacsonyabb, sőt a különböző átruházott hatáskörök is megkülönböztetik az intézményeket egymástól. A továbbképzési szektorban a legkisebb az autonómia, a fő ellenőrzés a Szakképzési Bizottságok (Vocational Education Committees) alá tartozik. Hatalmas számú oktatási szolgáltató van a különböző szinteken, de a három nagy szektor a továbbképzési, az egyetemi és a főiskolai szektor. A továbbképzési szektor rendkívül változatos, a szolgáltatók számát nehéz megmondani. Ide tartoznak az állami intézmények, mint például a nemzeti szakképzési és foglalkoztatási hatóság (FAS), az egyes munkáltatók és a magánképzési vállalkozások is. A pontos számot nehéz megmondani, de nagyon nagy a szolgáltatók száma. A FETAC létrehozása azonban biztosította a koherenciát, mivel minden szolgáltatónak regisztrálnia kell magát a FETAC-nél. Ennek következménye, hogy az egyes szolgáltatók kötelesek betartani a szigorú minőségbiztosítási rendszert és az RPL esetében a FETAC alap- és irányelveit.

Az RPL esetében az irányadó a 2005-ben kiadott FETAC RPL-stratégia, mely a képesítési keretrendszeren belül megkönnyíti a képzésekre való hozzáférést, a programok közötti átjelentkezést és a programokon belüli gyorsabb előrehaladást az előzetes tudás elismerése révén. Ez a stratégia a regisztrált szolgáltatók számára megkönnyíti az előzetes tudás elismerését a programjaikkal összefüggésben, a FETAC által felügyelt képesítésekre vonatkozóan.

Az RPL minőségbiztosítási rendszere előírja a szolgáltatóknak, hogy hozzanak létre egy szigorú minőségbiztosítási eljárást az előírások teljesítésére, és a FETAC által gondozott képesítések hitelességének megőrzése érdekében. Nem minden szolgáltató lesz erre képes, vagy lesz erre megfelelő forrása.

A felsőoktatási szektor kevésbé sokszínű, de jelentős számú testület létezik, amelyek a képesítési keretrendszer felsőoktatási szintjein kínálnak programokat, közöttük a 14 főiskolai jellegű ún. Institute of Technology, valamint 30 egyéb szolgáltató, akiknek programjait a HETAC érvényesíti. Minden vonatkozó HETAC-szabályt, a minőségbiztosítási rendszert és az RPL-re vonatkozó irányelveket és eljárásokat is szigorúan be kell tartani.

Hét egyetem működik Írországban, melyek autonóm módon adhatnak ki képesítéseket, illetve validálhatnak. Technikailag az egyetemek nem tartoznak az NQAI fenhatósága alá, de valójában együttműködnek a hatósággal. A legújabb fejlemény, hogy az egyetemek hálózatot hoztak létre a ké-

pesítési keretrendszer gyakorlati alkalmazásának elősegítése érdekében (FIN). A feladat része, hogy feltárja a jelenlegi RPL-fejlesztéseket, megvizsgálja a képesítéstípusokat, szinteket a keretrendszeren belül (major, minor, kiegészítő és speciális) és feltárja, hogy ezek mennyiben járulnak hozzá a tanulás elismeréséhez és támogatásához.

A három szektor, bár különbözőek és eltérő mértékű önállósággal rendelkeznek, mind elkötelezettek és igazodnak a nemzeti képesítési keretrendszerhez. Végeredményben az RNFIL nemzeti intézményes kerete az NQF. Mindhárom szektor alkotóeleme az NQF-nek, de a szektorok különböző mértékben elkötelezett az NQF-nek, és különösen az előzetes tudás elismerésére vonatkozó nemzeti irányelvekben foglaltaknak.²

1.4. Hatáskörmegosztás nemzeti, regionális, helyi, szolgáltatói szinten

A hatáskörök megosztását bizonyos esetekben könnyen körvonalazhatjuk, bizonyos esetekben nehezebben. Mint korábban említettük, az ír oktatási rendszer rendkívül centralizált, következésképp a validációval kapcsolatos felelősség, hatáskörök megosztásának is van központi eleme. A validálás a tanulási eredmények használatán alapul. Ezért jelentős az NQAI szerepe, hiszen kulcsfontosságú, hogy az NQF minden szektorban használatba kerüljön, és az RNFIL komoly előrehajtó erőt jelent. Az NQAI jelenlegi tevékenységének folytatása nagyon fontos, akárcsak a FETAC-é.

Míg a „Képesítési törvény” (Qualifications Act) rendelkezik a validáció kereteiről, a felelősségi köröket a helyi és egyéni szolgáltatók szintjére bízta. Így gyakoriak a viták, a standardokkal, programokkal és általánosságban az RPL-lel kapcsolatban. Sok esetben irányadóak a nemzeti alapelvek, irányelvek és eljárásrendek. Például, míg egyes Institute of Technology-knak megvan a saját RPL-stratégiájuk, a HETAC által kiadott útmutató alapvető hivatkozási forrás számukra. Hasonlóan a továbbképzések rendszerében, az egyes szolgáltatók bizonyos fokú szabadsággal rendelkeznek, de az egyedi alkalmazásnak meg kell felelni a FETAC általános iránymutatásainak.

Az egyetemi szektor rendelkezik a legnagyobb függetlenséggel, de itt is vannak központi testületek, mint pl. a felsőoktatás minőségbiztosítási testülete (IUQB), amely a jövőben jelentős szerepet vállalhat az RPL fejlesztésében. A nemzeti útmutatók alkalmazásával, minden egyes intézménynek van lehetősége egyedi rendszere kivitelezésére, tervezésére és segédanyagok fejlesztésére. Természetesen hatalmas előrelépést jelentett az Education in Employment projekt és a DIT jelenlegi munkája az egységesítés elősegítésében, ami előnyös lehet az egyes tanulók számára.

Kevés a tényszerű információ az RPL-tevékenységek mértékéről, azonban az egyértelműen bizonyítható, hogy az intézmények minden, az NQF-ben felvázolt szektorban használják az RPL-t.

1.5. Példák regionális, helyi vagy az EU által finanszírozott kezdeményezésekre

Az RPL területén folyó jelentős munka fő anyagi támogatói a nemzeti programok és az EU-projektek, kismértékben támaszkodhatnak csak helyi forrásokra. A legjelentősebb hatású az utóbbi időben az Education in Employment projekt, melyet a kormányzat finanszírozott a Felsőoktatási Képzési Hatóságon (HEA) keresztül. A projektet a Lionra (a 2000-ben létrehozott regionális felsőoktatási hálózat) szervezte. A Lionra kezdeményezett egy pilot programot egy standard modell kifejlesztésére, az előzetes tudás akkreditálására a munkahelyeken dolgozók esetében, elsősorban az információs technológiai cégeknél, Border, Midlands és Westren régiókban és tagintézményekben. A projekt célja az volt, hogy a régióban felmerült igényre megfelelően, jobb informatikai ismeretekkel rendelkezzen a munkaerő, különösen a kis- és középvállalkozások esetében. Sok munkavállaló ezekben a vállalko-

² Principles and Operational Guidelines for the Recognition of Prior Learning (RPL) in Further and Higher Education and Training. NQAI 2006

zásokban szerzett ismereteket és készségeket az infokommunikációs technológia használatára vonatkozóan. Ugyanakkor ezek a képességek gyakran nem hitelesítettek, azonban ezt a hiányosságot lehet azonosítani, és orvosolni a problémát.

A kutatás, tanítás és a tanulás integrációjának előmozdítása érdekében létrehozott felsőoktatási társulás (NAIRT) célja egy kutatáson alapuló tanítási és tanulási gyakorlat fejlesztése. Javasolják az átfogóbb kapcsolatokra törekvést a hallgatók és oktatók között, és azt, hogy törekedjen a tudományos szakszerűsége mind a diákok, mind az oktatók. A célok elérése érdekében a társulás a képzés minden területén ösztönzi a kutatásokat, és az RPL-t. Példaként említhetjük, hogy a társulás az ez évi rugalmas tanulásról szóló konferencia társszervezőjeként jelenik meg a képzési innovációkkal foglalkozó hálózattal együtt (Learning Innovation Network). További részletek a konferenciáról az alábbi címen találhatóak: (<http://www.nairtl.ie/workgroupDocs/Book%20of%20Abstracts.pdf>), vagy a NAIRTL saját honlapján: <http://www.nairtl.ie>.

A Youthreach az egyik legnagyobb oktatási kezdeményezés Írországban. Kifejezetten azokat célozza meg, akiknek nem sikerült a formális oktatási rendszerben megfelelően helytállniuk. Az RNFIL szerepe talán ennek a csoportnak a számára a leglényegesebb. Azoknak az egyéneknek, akik sikeresen elvégzik a FETAC által akkreditált programot, lehetőségük van továbbképzésre vagy a felsőoktatásba jelentkezni, ahol a Youthreach-en tanultakat elismertethetik. Az ír nemzeti ifjúsági tanács (National Youth Council of Ireland) több képzésszolgáltatóval dolgozik együtt, és a FETAC számos speciálisan ifjúsági programot nyújt számukra.

Az ír szervezetek és oktatási intézmények aktív szerepet vállalnak több EU-s projektben is. Az egyik legújabb ezek közül, az OBSERVAL Projekt. A projekt keretében létrehozott European Observatory (amely inkább egy szakértői hálózat tevékenysége, és nem intézmény) a nem formális és informális validációs gyakorlatokat vizsgálja Európában. További információk: <http://www.observal.org/observal/homepage>.

A helyi kezdeményezéseket nehezebb azonosítani, mivel azok gyakran az egyes oktatási intézmények és egy munkáltató vagy munkáltatói csoport között jönnek létre. Ugyanilyen fontos, hogy egyre több kutatás is folyik a területen, helyi szinten. Erre példa Kate Collins és Anne Murphy munkája a DIT-en. 2010 márciusában Collins közzétett egy jelentést, „Megtérül az RPL a cégeknek és szervezeteknek?” címmel.

1.6. A validáció, a kreditrendszer, valamint a modularizált képesítési struktúrák közötti kapcsolat

Az ír felsőoktatási és képzési rendszer összhangban van a Bologna-folyamattal. Ennek eredményeképpen a programok nagy része már teljesen modularizált, és általában minden modult újraírtak és azok a tanulási eredmények használatán alapulnak. A munka még folyamatban van.

A nemzeti képesítési hatóság (NQAI) tett közzé egy tanulmányt a képesítési keretrendszer (NQF) megvalósításáról és hatásairól. Címe: „Framework Implementation and Impact Study” (A keretrendszer megvalósítása és annak hatásai), mely 2009 szeptemberében jelent meg, és elérhető az NQAI honlapján (<http://www.nqai.ie>). A jelentés megjegyzi, hogy az ír képesítési keretrendszer tanulási eredményeken alapuló, melyek három fő fejezet szerint strukturáltak: ismeretek, készségek és kompetenciák. Ebből alakult ki a tíz szint, melyeknek megvannak a deskriptorai. Egyes esetekben a tananyag már moduláris volt, de a modulokhoz nem voltak tanulási eredmények kötve. Mára ezt sikerült a legtöbb intézmény esetében elérni. Míg a jelentés megemlíti, hogy jelentős előrehaladás történt minden szektorban a keretrendszer bevezetésével, a haladás kicsit lassabb a továbbképzési szektorban, ami csöppet sem meglepő, a továbbképzési szektorban megjelenő programok száma miatt. A validáció ügyén két tényező javított. Az egyik, hogy rendelkezésre állnak a tanulási eredmények, melyek viszonyítási pontot jelentenek a validációhoz. A második tényező, hogy egyre több munkaadó

ismeri meg az NQF-et, valamint a lehetőséget a képzésre és a fejlesztésre a vállalatokon belül. Megszervezik saját belső képzésüket, mely később segíthet a validációs eljárásban, vagy a munkavállaló saját maga választja ezt az utat.

A Bologna-folyamat elindulása és a nemzeti minősítő testületek és az egyetemi szektor által történt elfogadása biztosította a harmonikus viszonyt a kreditrendszer és a modularizált programok között. A kapcsolódást a validációhoz a tanulási eredmény alapú megközelítés adja, amely elfogadott és alkalmazott az egész szektorban.

1.7. Finanszírozási keret

Az RNFIL finanszírozása sok szempontból problematikus. Azonban a nehézségek ellenére, az RPL-hez kapcsolódó kiadások nem jelentéktelenek, és az utóbbi időben növekedtek.

A források többnyire központi kormányzati költségvetésből származnak, azonban kiegészülnek európai uniós forrásokkal, valamint kisebb mértékben vállalati, ipari forrásokkal. Nehézséget jelent, hogy az RPL-kezdeményezések legalább két kormányzati szervnél is megjelennek: a „Vállalkozási, Kereskedelmi és Foglalkoztatási Minisztériumnál” (Department of Enterprise, Trade and Employment) és az „Oktatási és Tudományos Minisztériumban”. Az RPL-lel összefüggésben ezeknek a szervezeteknek két alegysége rendelkezik hatósági döntési jogosultsággal, a Kereskedelmi és Foglalkoztatási Minisztériumhoz kapcsolódóan a FAS, a nemzeti szakképzési és foglalkoztatási hatóság, illetve a Felsőoktatási Képzési Hatóság (Higher Education Authority, a HEA), az Oktatási és Tudományos Minisztérium tekintetében. A jelentés írásának idején a kormány kezdeményezte, hogy a minisztérium elnevezése változzon (az oktatásért és tudományért helyett az oktatási és szakmai képzettségért felelős minisztériumra) átvállalva egyben a szakképzési és foglalkoztatási nemzeti hatóság feladatainak nagy részét. Ennek a kezdeményezésnek a második fele kevésbé határozott, és azzal kapcsolatos, hogy szűnjön meg a felsőoktatási képzési hatóság, és szerepét vegye át az új elnevezésű, az oktatásért és szakmai képzettségért felelős minisztérium.

Az RPL-be való beruházás mindezek ellenére folytatódik. A központi kormányzaton keresztül nagy vonalakban meg lehet becsülni a költségeket. 139 millió euró áll rendelkezésre a Stratégiai Innovációs Alapokon (SIF) keresztül, két részletben. Ebből 35,2 millió van lefoglalva a Lifelong Learning és a „Tanítás és Tanulás” programmal összefüggő területekre. Természetesen nem az egész összeg van direkt összefüggésben az RPL-lel, de ebből nagyon jelentős rész fedezhető. A legjelentősebb ezek közül az Education in Employment (Foglalkoztatásba ágyazott képzés) projekt, amely egy kifejezetten RPL-projekt, és amelynek az eredményeire másutt is hivatkozunk ebben a jelentésben. További részletek megtalálhatóak az Education in Employment projekt honlapján: (<http://www.eine.ie>).

Hogy ez a finanszírozási szint fenntartható-e vagy sem, nehéz felmérni. Míg az általános gazdasági környezet nem jó Írországbán, addig egyértelmű, hogy a központi kormányzat az oktatásra és a munkaerő-piaci átképzésre, valamint továbbképzésre kell fókuszáljon, hiszen mindezek alapjai lehetnek a gazdasági fellelnülésnek. Bejelentették, hogy a kormány 20 M euró célzott támogatást különített el arra a célra, hogy az alacsony iskolázottságú munkanélkülieknek lehetőséget biztosítsanak, hogy legalább a nemzeti képesítési keretrendszer ötös szintjére kerüljenek. További eleme a programnak, hogy a magasabb szintű képzettségű rendelkezőknek is szükségük van a átképzés (és továbbképzés) támogatására. A kormány politikája ezen a területen nem kifejezetten az RPL-re vonatkozik, egyéb kulcsfontosságú dokumentumok hivatkoznak rá.

Megállapítható az is, hogy sok előrelépésre került sor olyan forrásokból, melyeket az egyes intézmények biztosítottak az RPL fejlesztésére, vagy éppen a forrás hiánya akadályozta meg a magánszemélyt, hogy kérelmezze az RPL-t. A probléma ezzel a megközelítéssel, hogy a legtöbb költség beleolvad a nagy általános költségvetésbe, és igazi költségszámítás soha nem történt. Ez párosul azzal a ténnyel, hogy az RPL-tevékenységekről sem rendelkezünk részletes adatokkal, így valódi költség-

számítás, szinte lehetetlen. Végül, nem áll rendelkezésre pontos információ tekintetében sem, hogy mennyi időt töltöttek el a tanácsadók és tanácsadó szakemberek az RPL-hez kötődő munkával.

Amint az OECD megjegyezte, általánosságban az RPL-t a közoktatási és képzési szolgáltatók finanszírozzák, a teljes költségvetésükből. Az utóbbi években, a legtöbb finanszírozás az RPL kezdeményezésekre konkrét projektekből jött, mint pl. a SIF-alap, mely számos RPL projektet támogatott. A mai napig az az általános gyakorlat, hogy az egyéni tanulótól hozzájárulást nem kérnek, de mivel az oktatási intézmények költségvetése egyre csökken, ezért lehetséges, hogy a költségtérítés szélesebb körben elterjed.

1.8. A kérelmezők száma

Az RPL-eljárást igénybe vevők számát rendkívül nehéz megadni, mivel az ezen a területen folytatott adatgyűjtés rendkívül hiányos. Pontos statisztikai adatokat a pilot projektekből és egyéb „egyszeri kezdeményezések”-ből lehet szerezni, nehéz átfogó képet alkotni.

A Liónra projekt által közzétett anyag szerint összesen 356 résztvevő portfólióját értékelték APL³-eljárás keretében. A corki főiskola (Cork Institute of Technology) szintén publikálta adatait: 2000 áprilisa és 2006 között 1060 előzetes tapasztalati tanulást bemutató portfóliót nyújtottak be. A Limerick egyetem adatai szintén rendelkezésre állnak: 421 feldolgozott RPL-kérelem két és fél év alatt. A jelentkezők túlnyomó többsége a képzésbe való bejutás megkönnyítését kérte, sikeresen.

Érdekes megfigyelni a különböző ágazatokra jellemző adatokat, különösen az ipari ágazatot:

A FAS kezdeményezésére 26 ipari területen kell elismerni az egyének korábbi informális tanulását, ha megfelelő szakmai gyakorlattal rendelkeznek. A pályázóknak be kellett adniuk egy portfóliót bizonyítékként, amelyet ezután értékelték az RPL-szakértők. Statisztika: a FAS 266 olyan RPL-kérelmet dolgozott fel 2007. január és 2008 áprilisa között, amelyeknek banyújtói teljes FETAC-bizonyítványt kívántak szerezni. A kritériumok vizsgálata után a FAS 233 kérelmezőnek kérte a FETAC-tól az „Advanced Certificate” megadását. 33 kérelmező nem tudott megfelelni a kritériumoknak a teljes minősítés elnyeréséhez, tőlük további információkat kértek.

3 Accreditation of Prior and Experiential Learning – „az előzetes/korábbi tapasztalati tanulás kreditálása”.

2. SZERVEZETI NÉZŐPONT

2.1. Az állami oktatási, képzési szektor és a képzésszolgáltatók szerepe

Az utóbbi években nem történt jelentős jogszabályi változás Írországban, mely a non formális és informális tanulás/tudás elismerésére hatott volna, mégis számos előrelépés történt az RPL területén.

Az állami szektor központi feladatot lát el a validációban. A képzésszolgáltatók együttműködnek az előzetes tudás beszámításának kulcsszereplőivel, az ír nemzeti képesítési hatósággal (NQAI), valamint a FETAC-kel és a HETAC-kel. Az állami szektor megkönnyítette a validáció folyamatát a bolognai folyamattal, valamint a nemzeti képesítési keretrendszer fejlesztésével.

A szolgáltatók feladatait minden szektorban átfogó stratégiák írják le. A „csúcson” az NQAI és az általa lefektetett irányelvek és alapelvek állnak. Ezen alapelveket elfogadva alakították ki ágazati irányelveiket a felsőoktatás és a továbbképzési szektor szereplői. Majd minden szervezet, mely RPL-rendszert működtet, kidolgozta saját intézményi irányelveit, természetesen figyelemmel az ágazati stratégiára.

A FETAC felülvizsgálta az eddigi irányelveket és alapelveket, áttekintette az intézményi pilot projekteket. A felülvizsgálat eredményeképpen készített egy értékelési kritériumrendszer-mintát, egy RPL-eljárásrendmintát és egy végrehajtási modellt, valamint egy, a szolgáltatóknak szóló RPL kidolgozásához szolgáló mintát.

A felsőoktatási szektor talán kevésbé tevékeny, de a 14 főiskola (institute of technology) meghatározó jelentőségű a stratégia építésében és az operatív mechanizmusok kialakításában. A Cork Institute of Technology-n és a Dublin Institute of Technology-n végzett munka különösen fontos ebben a tekintetben. A munkaalapú tanulás/tanítás (work-based learning) területén a Letterkenny és a Sligo Institute of Technology munkája említésre méltó. Kulcsfontosságúak az RPL-eljárások fejlesztésben a konzorciumok is, például a Lónra projekt és az Education in Employment projekt. Bár az utóbbi konzorciumban részt vett két egyetem is (University College Cork és a National University of Ireland, Galway), a projekt irányító és vezető intézményei mégis a főiskolák voltak.

A már említett Education in Employment projekt vezető szerepet játszott az előzetes tudás/tanulás beszámításával kapcsolatos munkában. A projekt során kiderült, hogy a felsőoktatási intézmények jelenlegi gyakorlata és eljárásai meglehetősen különbözőek. Így a projektmunka egyik fő célja az egységesen elfogadott irányelvek kialakítása, valamint az ezekhez kapcsolódó dokumentumok publikálása volt. A projekt hasznos eszköztárat kívánt nyújtani a tanulóknak, a munkaadóknak, a mentoroknak és a vizsgáztatóknak is.

A projekt zárókiadványa, a Recognition of Prior Learning – A Focus on Practice (Előzetes tudás beszámítás – Fókuszban a gyakorlat) című kiadvány, rendkívül részletes áttekintést nyújt az előzetes tudás beszámításáról az ír felsőoktatási szektorban. A kiadvány, amely bemutatja a partnerintézményeknél fellelhető irányelveket és gyakorlatokat, alapeleme az RPL-hez és az RNFIL-hez kapcsolódó munkának.

Az RNFIL-irányelvekkel rendelkező intézmények számáról pontos információ nem áll rendelkezésünkre, az azonban bizonyos, hogy 2007 óta számuk jelenősen növekedett. A fejlődés első számú „katalizátora” továbbra is az NQAI, valamint a képesítési hatóságok (a HETAC és a FETAC). Munkájuknak köszönhetően számos intézmény fejlesztte saját RPL irányelveit. A fent említett Education

in Employment projekt indulásakor, 2006-ban például még csak öt partnerintézmény rendelkezett RPL-policyval, míg 2009-re már az összes partnerintézményben megvoltak az irányelvek.

Az egyetemi szektor szerepét nehezebb meghatározni. 2007-ben létrehoztak Framework Implementation Network (FIN) néven egy a képesítési keretrendszer bevezetését segítő hálózatot. A FIN-csoport megjelenése várhatóan előrelépést jelent majd az egyetemi szektorban is. Az NQF bevezetésének támogatása mellett az előzetes tudás beszámításához kapcsolódó kérdésekkel is foglalkoznak az alábbi három irányban:

- » RPL: Esettanulmányok és gyakorlat
- » RPL: A programok tervezése, értékelése, minőségbiztosítása
- » RPL: Vezetés, szervezés, kommunikáció

2.2. Az információkat, tanácsokat és támogató szolgáltatásokat nyújtó hálózat szerepe

A 2008-ban közzétett OECD -jelentés megjegyezte, hogy az RNFIL ismertsége túl alacsony. Mára ez a helyzet köszönhetően az NQAI, a HETAC, a FETAC és az egyetemek munkájának, megváltozott. Több konferenciát, szimpóziumot szerveztek a kérdésben, több weblapon jelent meg az előzetes tudás beszámításának ügye, és ami talán még fontosabb, egyre szélesebb körben hozzáférhető az érdeklődők számára a képzési tanácsadás. Az egyik nagyon fontos fejlesztés ezen a területén történt. Több irodát hoztak létre főiskolákon (Cork, Dublin, Letterkenny), ahol az RPL iránt elkötelezett szakemberek dolgoznak. További példaként említhető az ilyen típusú fejlesztésekre Limerick, ahol a belvárosban hoztak létre képzési tanácsadó szolgálatot azok számára, akik folytatni szeretnék tanulmányaikat a felsőoktatásban.⁴ Mára a szolgálat kiterjesztette hatáskörét Clare és Kerry megyékre is. Amellett, hogy tájékoztatást és tanácsokat adnak az RPL-lel kapcsolatban, helyet adnak az RPL-ről szóló esti szemináriumoknak is.

Figyelemre méltó az az országos médiakampány is, melynek során fő műsoridőben vetített reklámspotok biztatják a nagyközönséget, hogy tudásukat akkreditáltassák.

2.3. Validáció a privát szektorban, a szereplők feladatai

A magánszektor szolgáltatóinak a FETAC-hez, a HETAC-hez, egy institute of technology típusú főiskolához vagy egy egyetemhez kell fordulniuk, hogy hivatalosan akkreditálva legyenek programjaik. Lehetőségük van arra is, hogy FETAC akkreditációs központtá váljanak, vagy megállapodást kössenek egy ilyen központtal.

Sok ágazati kezdeményezés van, melyeket a Skillnets (képeség-hálózatok) program finanszíroz. 1999 óta több mint 50 000 ír vállalat bevonásával 300 hálózatot hozott létre. Az eredmény közel negyed millió ember továbbképzése. Az ír gazdaság jelenlegi nehéz helyzetében a hálózatnak ismét arra kell koncentrálnia, hogy segítse a soha nem látott számú munkanélküli átképzését.

Az RPL területén a Skillnets jelentős eredményeket ért el az ismertség növelésében és az információ terjesztésében, például egy RPL-fórum létrehozásával. Amióta a fórum elkezdett működni, számos anyag készült el, amelyek a hálózat tagjainak rendelkezésére állnak. Az anyagok között van egy GY.I.K.-lap, brossúrák, esettanulmányok dokumentumokkal, melyek elsősorban a hallgatókat, a vállalati HR-menedzsereket, az oktatókat és a leendő mentorokat célozzák. A fórum kidolgozott egy mentoroknak szóló átfogó útmutatót is, mely segít a képzett mentornak, hogy a jelentkezőt végigvezesse az RPL-eljárásban.

4 <http://www.downtowncentre.ie/>

A társadalmi partnerek szerepe az RNFIL területén nagyon sokszínű. Például a vendéglátóipari ágazatban a *Fáilte Ireland*, a nemzeti idegenforgalmi testület, vezető szerepet játszik az RNFIL területén. Az Irish Aviation Authority (Ír Légiközlekedési Hatóság) testre szabott üzleti és menedzsmentprogramokat nyújt a légiközlekedésben és rokon ágazatokban foglalkoztatottaknak az Institute of Technology Carlow-val együttműködésben. Az IT Carlow-nak akkreditált programja van, RPL-lehetőséggel, külön erre a programra specializálva. Az akkreditált program 4 modulból áll: repülés, szállítás, tűz és sürgősségi rész. A programba be lehet lépni a 2. vagy akár a 3. szinten is, az előzetes tudástól függően.

2.4. Validáció a harmadik szektorban, a harmadik szektor szereplőinek feladatai

A harmadik szektor aktívan részt vesz az oktatás valamennyi ágazatában. Az RNFIL területén való részvételét nehéz felmérni, hiszen nincsenek ellenőrizhető statisztikai adatok. A nonprofit szektor rendkívül jó kapcsolatban áll a FETAC-kel, programjaikat a FETAC-irányelveknek megfelelően tervezik. Van kapcsolatuk a HETAC-kel is, de kevésbé jelentős.

A nonprofit szervezetek nagy számban vannak jelen az oktatás és képzés területén. Sok egyesület és alapítvány szeretné fejleszteni fizetett alkalmazottait és önkénteseit is, ennek következtében rendszeresen előkerül az RNFIL fogalma.

Bár vannak rendszerek Írorszában annak érdekében, hogy az önkéntesek készségeit és kompetenciáit akkreditálják és elismerjék, nem minden önkéntes szervezet követi ezt a szemléletmódot. A „Tipping the Balance” (Billen az egyensúly) című beszámolóban, melyet a Nemzeti Önkéntes Bizottság (National Committee on Volunteering) tett közzé 2002-ben, külön hangsúlyozták az önkéntesek képzésének fontosságát és egy rugalmas rendszer kidolgozását, mely lehetővé teszi az önkéntesek képzésének akkreditációját. A tanulmány azt is szorgalmazza, hogy lehessen az önkéntes munkát is hivatalosan elismertetni mint informális tanulás útján szerzett tudást.

2.5. Költségek a szervezet szintjén

Az RPL-eljáráshoz kapcsolódó költségeket szinte lehetetlen kalkulálni, ezt már a 2008-as OECD-jelentés is megállapította. Sok költség rejtetten jelentkezik. Az Education in Employment projekt is vizsgálta a költségek kérdését:

A költségek kérdését több szempontból is érdemes vizsgálni. Az intézmények szempontjából számos okból nehéz tiszta képet kapni az RPL-szolgáltatások költségeiről. Először is a költségek egy része rejtett. Másodsorban, az intézmények nem rendelkeznek pontos számadatokkal az RPL-tevékenységekről, vagy ha vannak is ilyen adatok, azok a feldolgozott kérelmek számát adják meg, nem az összes megkeresését, amelyek között ott vannak azok is, melyekből később nem lett valódi kérelem. Harmadsorban, az adminisztrációnak, a tanácsadásnak, a mentorálásnak, valamint az értékelésnek a mértékét nem számítja be minden intézmény. A tanuló szemszögéből nézve a RPL-hez kapcsolódó költségeket, általában kevesebbet fizet, ha a kérelem tanúsítvánnyal igazolt tudás elismertetésére irányul, mintha tapasztalati tudás elismertetésére. Ha a tanuló képzésbe való belépése alapul RPL-eljárás, általában nem fizet külön RPL-díjat. A hivatalosan dokumentált tanulás/tudás elismertetésének díja általában valamilyen nagyságrendű vizsgadíj az adott modulért, amire mentességet kért. Egy tapasztalati tanuláson/tudáson alapuló mentesség kérése esetén a fizetendő díj gyakran az egész modul tandíja. Néhány esetben külön „eljárás díjat” is szednek. Ezek a díjak általában a levelezős hallgatókat érintik, a nappalis hallgatókat nem.

Több partnerintézmény esetében, a díjat a portfóliók értékeléséért fizettetik. Más szervezeteknél nincs külön díja az értékelésnek. A portfóliók értékeléséért való díjfizetésről szóló vitában a munkacso-

port azt javasolta, hogy mivel a gyakorlati tudás értékelését a projektanyag értékelésével összhangban meg kellene nézni a megfelelő szintnél, fizessenek érte. A munkacsoport egyetértett abban is, hogy az RPL-eljárásokat össze kellene hangolni az intézmények között. A nappali tagozatos hallgatók esetében a jövőben újra be kellene vezetni a fizetést, ez hatással lehet az RPL-eljárások ár kalkulációjára is.

A Limerick Egyetem (University of Limerick) által kezdeményezett drog és alkohol tanulmányokról szóló program, melyet Írországból három helyen szerveztek, jó példa lehet arra, milyen nehéz megbecsülni az RPL-lel kapcsolatos költségeket. A legtöbben, akik ezért a diplomáért jelentkeznek az egészségügy, a szociális ellátás, az oktatás, az ifjúsági és gyermekellátás területéről jönnek, vagy olyan pozíciókat töltenek be, mint börtönőr, rendőr, nevelőtiszt, közösségi munkás stb. Általában nincs formális képzettségük, jobb esetben, gyenge középfokú végzettséggel rendelkeznek, amelynek birtokában nem tudnának jelentkezni a fenti képzésre. A képzésszolgáltatók azonban általában megértőek az ilyen jelentkezőkkel, mivel ők vannak a legközelebb a szenvedélybetegekhez, és segítik őket abban, hogy jelentkezzenek a programra. Segítik a portfólió elkészítését, majd interjút készítenek a jelentkezővel. A központ teljes munkaidőben foglalkoztatott munkatársai rengeteg időt töltenek a jelentkezőkkel, hogy felkészítsék őket az interjúra, illetve a portfóliójuk elkészítésére. Az oktatók is részt vesznek a kiválasztásban rengeteg időt töltve a jelentkezőkkel. A program költségeinek átgondolásakor a fentiek soha nem kerülnek bele. Az egyetlen rendelkezésre álló információ a kurzusért fizetendő összeg lesz.

Az RPL erőforrásigényes tevékenység. A költségek többségét a tanácsadás, illetve az értékelés szervezése és kivitelezése jelenti. Bizonyos költségek, mint például az adminisztrációs költség, csökkenhetnek idővel vagy ha a tevékenység majd kiterjedtebb lesz. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a költségek eltérőek lehetnek a különféle típusú RNFIL-eljárások során, így általában alacsonyabbak, ha egy programba való belépés megkönnyítése a cél, és magasabbak, ha az eljárás egy egész képzettség megszerzésére irányul.

3. VALIDÁCIÓ AZ EGYÉN NÉZŐPONTJÁBÓL

3.1. A népszerűsítés és a toborzás

Az egyének bevonása a validációba sok esetben teljesen véletlenszerű. Gyakran úgy jelentkeznek egy programra, hogy nem is tudják, van lehetőségük előzetes tudásuk beszámítására. Van, hogy hallottak már a lehetőségről, de nagyon kevés információt kapnak arról, mit lehet és mit nem, hogyan készítsék el jelentkezésüket. Természetesen van olyan eset is, amikor a jelentkezők rendkívül részletes ismeretekkel rendelkeznek az eljárással kapcsolatban.

Abban az esetben, ha a programot egy munkáltató vagy egy önkéntes szervezet, vagy más hasonló csoport tervezi, jelentősen több segítséget kaphatnak a jelentkezők.

Sok intézmény állítja, hogy rendelkezik stratégiával, és konkrét folyamatok és eljárásrendek állnak rendelkezésére. Mégis, a támogatás, hogy a hallgató ki tudja használni lehetőségeit, nem mindig elérhető. Az RPL-szakértők megjelenése egyre több intézményben, és a rendszerhez való növekvő hozzáférés lehetősége javítani fog ezen a helyzeten.

3.2. A tanácsadás és a támogató szolgáltatások megszervezése

A tanácsadás, útmutatás olyan témakör, melyről nehéz áttekintést adni, hiszen nagyon eltérő lehet, elsősorban attól függően, hogy tapasztalatukat vagy előzetes tudásukat validáltatják a hallgatók. A területen megjelenő különböző regionális hálózatok és nagyobb szolgáltatók közötti együttműködések ösztönzik a kérdés megoldását. Jó példa lehet a Limerick Educational Guidance Network (Limerick Oktatási Tanácsadó Hálózat) és a Regional Educational Guidance Service for Adults in Waterford (Watefordi Regionális Oktatási Tanácsadó Szolgálat Felnőtteknek).

A limericki példa jól mutatja, milyen eredmény érhető el, ha több szolgáltató fog össze annak érdekében, hogy kidolgozzanak egy összehangolt útmutatót. Az útmutatót gyakorlati szakemberek bevonásával készítették, akik állami testületektől, a helyi Vocational Education Committees-től (Szakképzési Bizottság), a Nemzeti Képesítési Hatóságtól (FAS), a felsőoktatási szolgáltatóktól és nonprofit szervezetektől érkeztek Munkájuk eredményeképpen megszületett a Limerick Guidance Service (Limerick Tanácsadó Szolgálat). Minden szervezet megőrizte saját szerepét és önállóságát, de Limerick régiójában a tanácsadás kérdését egységesen közelítik meg.

A tanácsot szolgáltatók is különböznek. Sok esetben a tanácsot maga a kurzusvezető adja, aki igen jól ismeri a programot, így tisztában van azzal, milyen előzetes dokumentált tudás jelent belépést a programba vagy felmentést. Azonban a tapasztalati tanulás útján szerzett tudás beszámítása vagy a portfóliókészítés kérdésében már általában nem túl jól tájékozottak.

Az e-portfólió használata nagyon ritka, általában nem használnak infokommunikációs eszközöket az értékelés során.

3.3. Az egyének szintjén megjelenő költségek

A validációs folyamat ára nagyon különböző, nehéz meghatározni a költségét. Eltérő lehet intézményenként, de egy intézményen belül, tudományágak szerint is. A dokumentált tudás elismertetése

általában olcsóbb, mint a tapasztalati tudás értékelése. Ezek a ráfordítások nem tartalmazzák az egyé-
nileg felmerülő költségeket.

3.4. Speciális csoportokat célzó kezdeményezések

Az Expert Group on Future Skills Needs (EGFSN – a készségek iránti jövőbeni igény szakértői csoportja) javaslatokat dolgoz ki az ír kormány számára a gazdaság jelenleg és a jövőben igényelt szak-
képesítéseire vonatkozóan, valamint egyéb munkaerő-piaci kérdésekben, melyek hatással lehetnek
Írország vállalkozási és foglalkoztatási növekedésére. Az EGFSN-nek központi szerepe van abban,
hogy a munkaerőpiacon a megfelelő képzettségű munkaerő legyen jelen. 1997-ben hozták létre, a
Vállalkozási, Kereskedelmi és Innovációs, valamint az Oktatási és Képzési Minisztérium irányítása
alá tartozik.

Az EGFSN számos jelentést adott ki az elmúlt években, melyekben több alkalommal jelezte,
hogy több mint 500 000 munkavállalónak továbbképzésre van szüksége. A továbbképzések ered-
ményeképpen a munkavállalóknak legalább egy szintet kell előre lépniük a nemzeti képesítési keret-
rendszerben. A gazdasági válság nem csökkentette ezt az igényt. A munkanélküliség magas, hatalmas
igény van a munkavállalók átképzésére, valamint új készségek fókuszba kerülésére. Az RPL széles
körű elterjedésének haszna lehet:

- » El kell ismerni a munkások készségeit oly módon, hogy az legyen oktatási és ideális esetben
munkaerő-piaci szempontból is használható (érvényes).
- » Bátorítani kell a munkavállalókat és a munkaadókat, hogy meglévő képességeiket kiegészít-
ve teljes képzettséget szerezhessenek.
- » További tanulás útján egyre feljebb kapaszkodhatnak a NQF „létráján”.
- » Megerősíti helyzetét az NQF és a különböző ágazati képesítési keretrendszerek.

A Labour Market Activation Fund (LMA – Munkapiaci Aktivizáló Alap) is kulcsfontosságú kezde-
ményezés. 2009-ben munkanélküliek számára az NQF mind a 10 szintjén kínált képzéseket, tovább-
képzési lehetőségeket. 2010-es felhívása célzottabb, speciálisan az alacsony képzettségi szintű mun-
kanélkülieknek szól. Mindkét esetben külön utalnak az RPL lehetőségére.

3.5. Az egyénekre vonatkozó előnyök

A hallgatók számára mindenképpen előnyös, hogy tapasztalataikat nem csupán elismerik, hanem ér-
téket jelentenek, képzési útjuk lerövidülhet, kevésbé lesz nehézségektől és akadályoktól terhes.

A különleges célcsoportoknak szervezett programok, mint az LMA, pozitív hatással vannak az
egyének önértékelésére. Az RPL tekintetében fontos lesz majd megvizsgálni, hogy a finanszírozott
projektek közül hánynak volt része az RPL-eljárás, és hány volt ezek közül sikeres. A siker mérése
mindig szubjektív, de talán egyszerű mutatókkal (hányan fejezték be a programot, hogyan haladtak)
lehet majd vizsgálni.

4. MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

4.1. Minőségbiztosítási Keretrendszer

A minőségbiztosítás kulcseleme az RNFIL elfogadásának és fejlesztésének Írországban is. Az RPL nemzeti alapelvei és iránymutatásai a továbbképzésben és a felsőoktatásban c. tanulmány (2005)⁵ szól a minőségbiztosításról is. Kimondja, hogy az RPL-t ugyanúgy kell kezelni, mint minden más elemét az oktatásnak, vagyis ugyanazokat a minőségbiztosítási eljárásokat kell itt is alkalmazni. Támogatja a tanulási eredményeken alapuló rendszer fenntartását, melyet elfogad a szakma és a munkáltatók is.

Az NQAI mellett a képesítési hatóságok is biztosítják, hogy a minőségbiztosítási rendszerek befogadják a RNFIL gyakorlatát. Ugyanez nem mondható el maradéktalanul az egyetemi szektorra, de a FIN-csoport megjelenése talán változtat majd a helyzeten.

4.2. Minőségbiztosítási rendszerek, eljárások

A jelentkezők, a tanácsadók és az oktatók számára kidolgozott támogatási mechanizmusok az egyik leglényegesebb elemei az RPL-rendszer minőségbiztosításának. A rendszerek a mai napig nem elég egységesek és jól felépítettek ahhoz, hogy a minőség biztosított legyen. Sheridan és Linehan készített egy tömör vázlatot arról, mik azok az információk, melyeket feltétlenül meg kell osztani a hallgatókkal, illetve a munkaadókkal. A kérelmek elbírálásáról és a mentorok feladatairól meglehetősen hézagosak az információk. Az oktatási intézmények igyekeznek kidolgozni RPL-irányelveiket, de hiányoznak a jól képzett szakemberek, akik segítik a hallgatót abban, hogy sikeresen vegyen részt az RPL-eljárásban, és hiányoznak azok is, akik a kérelmeket elbírálják majd.

5 http://www.nqai.ie/publication_jun2005.html

5. ÉRTÉKELÉSI MÓDSZEREK

5.1. Alkalmazott módszerek

A legátfogóbb áttekintést az alkalmazott módszerekről az OECD-országjelentés tartalmazta. A szerző, Anna Murphy, megállapítja, hogy a felsőoktatási szektor rendszerei eltérnek, attól függően, hogy az RPL-eljárást mire használják, a belépés megkönnyítésére, felmentésre vagy teljes képesítés megadására. Az eljárás tartalmazza az értékelést megelőző konzultációt és tanácsadást is. Ezt követheti egy interjú és egy portfólió összeállítása, melyet értékelnek, és végül meghozzák a döntést.

A továbbképzési rendszerben minden szolgáltatónak lehetősége van kidolgozni saját rendszerét, de ennek meg kell felelnie a FETAC általános irányelveinek, a középpontjában a tanulási eredményeknek kell állniuk.

Az egyetemi szektorban használt rendszereket minden egyetem maga tervezi és hajtja végre. Jelenleg nincs egy irányba mutató elfogadott ágazati megközelítés, de rendszerint a módszerek között megtalálható a portfólió és az interjú. A FIN munkája ezen a területen is nagyobb összhangot hozhat az egyetemek között.

Néhány esetben minden szinten egy írásbeli vizsgát vagy gyakorlati vizsgát írnak elő.

5.2. Az alkalmazott módszerek előnyei és hátrányai

A leggyakrabban használt eszköz az értékelésre a portfólió, mely számos esetben egy interjúval egészül ki. Ennek a módszernek az előnye, hogy a kimeneti tanulási eredmények elvére lehet építeni, mely a jelentkezők következetes értékelését fogja eredményezni. Az interjú számos egyéb szempontot vet fel. Ugyanúgy, mint a munkahelyi interjú esetében, a siker kulcsa, hogy azok, akik részt vesznek a jelölt kérdésében, tökéletesen felkészültek legyenek. Ezek az interjúk teljesen eltérőek a munkahelyi interjúktól, így akik járatosak az egyikben, nem biztos, hogy rendelkeznek a megfelelő kompetenciákkal a másikkal.

A rendszer legnagyobb hátránya, hogy az infokommunikációs technológia használata nélkül rendkívül lassú a folyamat. Ugyanakkor az interjúmódszer természeténél fogva szubjektív, a kérdezőnek rendkívül gyakorlottnak kell lennie. Az Anna Murphy által a dublini főiskolán (DIT) végzett munka alapvető példaként szolgálhat más intézmények számára is.

6. A VALIDÁCIÓBAN KÖZREMŰKÖDŐK

6.1. A validációban közreműködők profilja, elvárt végzettsége

A validációban közreműködő szakemberek a felsőoktatásban és az egyetemeken, általában oktatók. Mások is bevonhatóak a kezdeti szakaszban, a tanácsadás és útmutatás területén. A továbbképzési oktatási szektorban sokszor maga a szolgáltató, aki aztán a későbbi iskolai vagy képzési programot lebonyolítja az, aki vállalja ezt a munkát. A minőségbiztosítás kérdése itt is felmerül, a FETAC kimondottan hangsúlyozta, hogy azoknak, akik vállalják ezt a munkát, felkészültnek kell lenniük a témában.

6.2. Képzések és a gyakorló szakemberek

Kevés olyan hivatalos képzés van, mely a szolgáltatóknál dolgozók munkáját segítené. Az utóbbi időben ez valamelyest változott, különösen a dublini (DIT) és a Letterkenny főiskolán folyó munkának köszönhetően.